

Oppfølging innkomne politiske saker til årsmøte 2020

Tre uttalelser ble vedtatt 20. juni i representantskapet:

1. Arbeidsliv
2. Sterke kommuner gir velferd for alle
3. Trygghet for gode helsetilbud

To uttalelser vedtatt 26. september i representantskapet:

4. Innlandets gull er Norges muligheter
5. Kursendring i jordbruket – mer jord i bruk

Forslag som ikke er ivaretatt gjennom disse 5 uttalelsene fra forberedende redaksjonskomite, basert på innkomne forslag til årsmøte 2020, må fremmes evt. på nytt for behandling på årsmøte 2021.

1. Et inkluderende arbeidsliv

Ivaretar årsmøteforslag nr. 1, 2, 3, 4, 5 og 6

Den største samfunnsoppgaven etter at virussituasjonen har kommet under kontroll, er å sørge for arbeid til alle igjen. På det meste stod mer enn 400.000 mennesker helt eller delvis uten jobb mens samfunnet var stengt ned. Arbeidsledighet er en enorm sløsing med samfunnets ressurser, og er vanskelig og tungt for alle som er rammet.

Folk må få pengene sine - nå

Titusenvise venter fortsatt på pengene sine fra NAV. Innlandet Arbeiderparti aksepterer ikke at dagpenger og lønnskompensasjon uteblir, mens permitterte og arbeidsledige har regninger som forfaller og kostnader som må betales. Det er ingen løsning å henvise permitterte til sosialen mens de venter på pengene sine, slik Høyre-statsråd Torbjørn Røe Isaksen har gjort. Innlandet Arbeiderparti forventer at regjeringen nå innfrir statens ansvar, og sørger for at permitterte og oppsagte får pengene sine.

Innlandet Arbeiderparti er forbauset over at regjeringen vil bruke nye milliardbeløp på nye kutt i formuesskatten som tiltak for å få hjulene i gang i økonomien. Erfaringene viser at tidligere kutt i formuesskatten ikke har skapt arbeidsplasser, og vi mener det er helt feil medisin å gjøre nye kutt nå. Regjeringen bør for det første sørge for at folk får de pengene de venter på, slik at de kan betale regninger og gjøre innkjøp – dét vil hjelpe økonomien i samfunnet. Deretter er det viktig å sørge for at landet ikke føres over i en periode med vedvarende massearbeidsløshet og tapte arbeidsplasser. Innlandet Arbeiderparti mener utvidelse av permitteringstiden til 52 uker og lønnstilskudd til bedrifter som tar ansatte tilbake i arbeid er langt mer målrettet enn å kutte formuesskatten. Og for det tredje vil statlige tilskudd til kompetansehevende tiltak være med på å styrke bedriftenes lønnsomhet og norsk økonomis konkurranseevne. Innlandet Arbeiderparti ber regjeringen om å skrinlegge planene om nye kutt i skattene til de mest formuende i landet, og heller gjennomføre disse tiltakene som vil styrke økonomien og hjelpe folk som har en vanskelig økonomi som følge av virussituasjonen.

Arbeid til alle er jobb nummer én

Innlandet Arbeiderparti slår fast at arbeid til alle er vår hovedsak. Vårt mål er et samfunn der alle mennesker er like mye verdt og alle får muligheten til å bidra. Den norske modellen er avhengig av gjensidig høy tillit mellom mennesker og et godt samarbeid mellom myndigheter og partene i arbeidslivet. Et velorganisert arbeidsliv er det viktigste premisset for et samfunn preget av rettferdig fordeling, demokrati og økonomisk og politisk stabilitet.

Arbeidsledigheten rammer ikke blindt. Kvinner er mer utsatt for å miste jobben enn menn. Unge er mer utsatt enn eldre. Innvandrere er mer utsatt enn øvrig befolkning. Folk med lav utdanning rammes hardere enn folk med høy utdanning. Lavinntektsfamilier er mer utsatt.

Ledigheten kan stige raskt, og gå ned langsomt. Innlandet Arbeiderparti mener det trengs sterk politisk styring for å sikre arbeid til alle, dette kan ikke overlates til markedskreftene eller til tilfeldigheter.

Trygt, rettferdig og med en lønn å leve av

Norge og Innlandet skal ha et arbeidsliv som er trygt, rettferdig og som gir en lønn å leve av. Alle skal ha mulighet til å etablere seg med hjem og familie basert på arbeidsinntekten sin. Utenlandske arbeidere som inviteres til å jobbe i Norge skal ha de samme betingelsene som andre.

I Norge har kvinner svakere arbeidslivstilknytning enn menn, både når det gjelder andelen i jobb og de som jobber deltid. Faste hele stillinger må bli normen også i kvinnedominerte yrker. Kvinner tjener i dag mindre enn menn, og uten økt innsats vil det ta mange tiår å dekke lønnsgapet. Et likestilt arbeidsliv basert på likelønn er en sentral del av den sosialdemokratiske arbeidslivsmodellen.

Normalarbeidsdagen er en forutsetning for et arbeidsliv som ivaretar en hensiktsmessig balanse mellom hviletid, arbeidstid og fritid. Innlandet Arbeiderparti mener at liberalisering av arbeidstidsreguleringer og individuelle avtaler slik Arbeidstidsutvalget foreslår, vil svekke den enkelte arbeidstakers vern. I stedet må arbeidstakerne vernes og kompenseres ytterligere når belastende arbeidstider benyttes.

A-krimssenter til Innlandet nå

Mange unge, spesielt i bransjer med lav organisasjonsgrad, møter et arbeidsliv preget av useriøsitet og lovbrudd. Innlandet Arbeiderparti mener det er viktig at unge arbeidstakere møter et arbeidsliv som er trygt og anstendig og som gir gode utviklingsmuligheter. Bemanningsbransjen skal ikke være inngangen til arbeidslivet.

Kampen mot arbeidslivskriminalitet krever at det jobbes på tvers av etater. Opprettelsen av såkalte A-krimssentre er vellykket, og gir sterkere verktøy i bekjempelse av arbeidslivskriminalitet. Innlandet er et av få fylker som ikke har A-krimssenter, og Innlandet Arbeiderparti krever at det snarest mulig etableres et slikt senter i vår region for å samordne og koordinere kreftene mot arbeidslivskriminalitet.

Samfunnsmodellen vår er avhengig av høyproduktive virksomheter. Det trengs løft ikke minst på kompetansesiden, for at ny teknologi og digitalisering skal bli tatt i bruk i stadig høyere tempo. Dette krever en aktiv politikk som i større grad enn i dag er rigget for at arbeidstakere skal kunne omstille seg. En mer aktiv politikk vil styrke norsk næringslivs konkurranseevne gjennom økt produktivitet, lojale ansatte og tilgang på riktig kompetanse.

Alle tjener på et organisert arbeidsliv

Høy organisasjonsgrad er avgjørende for å nå våre ambisjoner for arbeidslivet. At organiserte arbeidere må streike i lang tid for retten til tariffavtale er ikke akseptabelt. Useriøsitet og sosial dumping må motvirkes gjennom bedre informasjon og bistand til arbeidstakere og arbeidsgivere, et mer treffsikkert lovverk og tettere samarbeid mellom myndighetene og det organiserte arbeidslivet og mellom arbeidsgivere og arbeidstakere på den enkelte arbeidsplass. Videre må det påse at det benyttes lokale, regionale og nasjonale seriøsitetskrav som sikrer strenge krav og konkurransefordeler for seriøse aktører ved alle offentlige anbud og anskaffelser.

Innlandet Arbeiderparti vil øke fagforeningsfradraget for å premiere at folk bidrar til et organisert arbeidsliv. Det er rimelig og rettferdig at arbeidsfolk får trekke fra en større del av

kostnaden til fagforeningsmedlemskap når arbeidsgiverne får fullt fradrag for sine kostnader. Innlandet Arbeiderparti vil videre bidra til et seriøst og organisert arbeidsliv gjennom at det offentlige tar ansvar, bl.a. ved å bruke innkjøpermakten til å stille krav om lærlinger, faste ansettelser, fagkompetanse og ryddige lønns- og arbeidsvilkår.

Hensynet til norske arbeidstagere må gå foran nye EU-direktiver

Utviklingen etter EØS-utvidelsen i 2004 har endret det norske arbeidslivet. EU har i for stor grad vektlagt fri flyt av arbeidskraft, og i for liten grad tatt ansvar for å regulere arbeidsmarkedet. Dette legger et betydelig press på norske lønns- og arbeidsvilkår. Innlandet Arbeiderparti vil ikke akseptere at Norges evne til selv å regulere arbeidslivspolitikken gjennom lov og tre-partsamarbeid blir utfordret.

Dersom det oppstår direkte motstrid mellom våre ambisjoner for et trygt og seriøst arbeidsliv og nye direktiver eller forordninger fra EU vil hensynet til norske arbeidstakere være det viktigste for oss.

Styrk NAV, forsterk AAP

Særlig utsatte grupper har fått det mer krevende på arbeidsmarkedet. Under høyreregjeringen er NAV svekket som følge av store kutt gjennom mange år, og [AAP-ordningen er svekket](#). Innlandet Arbeiderpartiet vil styrke NAV med økte ressurser og økte muligheter til å benytte de tiltak som gir best uttelling i form av å kvalifisere mennesker for det ordinære arbeidslivet. Vi vil særlig øke innsatsen overfor unge, mennesker med funksjonshemminger og innvandrere som står utenfor arbeidslivet. Felles for alle gruppene er behovet for økt satsing på kompetansehevede tiltak som kvalifiserer for arbeidslivet, samt økt samarbeid med arbeidsgivere som er villige til å gi folk en sjanse.

NAV er vårt viktigste verktøy for å hjelpe mennesker ut i jobb. Uavhengig av om du er langtidsledig, søker sosialhjelp eller er varig uføretrygdet skal NAV oppleves som et trygt sted å komme. Innlandet Arbeiderparti tror på tillit framfor ensidig fokus på måling og ønsker derfor å gjennomføre en tillitsreform i NAV-systemet, der man avskaffer mange av de kvantitative målene og erstatte det med en helhetlig tankegang rundt brukerne.

Langtidssykefraværet utgjør den største delen av sykefraværet i Norge, og øker også risikoen for varig frafall fra arbeidslivet. Innlandet Arbeiderparti mener at arbeidet med redusering av sykefravær må styrkes og videreutvikles, og at gode tiltak deles gjennom en delingskultur for alle. Det må settes av tilstrekkelig med midler nasjonalt for at dette viktige arbeidet kan gjøres på en god måte. Lokalt må det jobbes bredt og innovativt med både sykefravær og ufrivillig deltid.

Innlandet Arbeiderparti vil:

- Styrke retten til heltid i arbeidsmiljøloven.
- At permitterte og oppsagte får pengene de venter på fra staten omgående, og ikke henvises til sosialen mens de venter.
- Avvise usosiale skattecutt for de mest formuende i landet.
- Utvide permitteringstiden til 52 uker.
- Innføre ordninger med lønnstilskudd for bedrifter som tar permitterte tilbake i arbeid.
- Jobbe for opprettelse av et A-krimssenter i Innlandet.
- Presse på for at høyreregjeringen skal gå tilbake på kuttene i ordningen for arbeidsavklaringspenger.
- Øke innsatsen for et helsefremmende arbeidsliv
- Innføre ungdomsgaranti opp til 35 år som sikrer at alle i aldersgruppen har rett på jobb eller utdanning innen tre måneder og innføre et eget NAV Ung

- Styrke unges vei inn i et seriøst og organisert arbeidsliv gjennom å invitere arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjonene inn i skoler og utdanningsinstitusjoner og sørge for at den norske arbeidslivsmodellen tas inn i læreplanene.
- Doble fagforeningsfradraget og gjennomføre en videre opptrapping til fullt fradrag.
- Sikre at alle arbeidstakere har en reell rett til kompetanseheving gjennom etablering av nasjonalt kompetansefond.
- Mener at hvis EUs nye arbeidsmarkedsbyrå (ELA) utfordrer Norges mulighet til å styre over egen arbeidslivspolitikkk skal Norge reservere seg mot deltakelse i samarbeidet
- Fjerne den generelle adgangen til midlertidige ansettelser og gjeninnføre kollektiv søksmålsrett.
- Tydeliggjøre arbeidsgiveransvaret i arbeidsmiljøloven slik at den som i realiteten har bestemmende innflytelse over arbeidsforholdet også har rettigheter og plikter som arbeidsgiver.
- Stramme inn lov- og regelverk, myndighetenes tilsyn og håndheving må styrkes, og arbeidslivskriminalitet må avdekkes mer effektivt og straffes hardere.

2. Sterke kommuner gir velferd for alle

Ivaretar årsmøteforslag nr. 42, 66, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85 og 144

Kommunen er frontlinjen i kampen mot korona og ekstraavgifter i forbindelse med dette viruset må det kompenseres for. Situasjonen for kommunen siden mars har vært et endret fokus, der nedstenging av tjenester, omorganisering av helsetjenester – og deretter åpning av tjenester igjen har satt all normal drift på hodet. Dette har gjort at kommunene har enorme ekstraavgifter.

Samtidig, i tillegg til arbeidet med Covid 19, har denne situasjonen ført til at kommunene IKKE har fått gjennomført nødvendige omstillingsprosjekter. Dette er også svært kostnadskrevende for kommunene. Reduserte inntekter gjennom brukerbetaling og skatt, økte kostnader i tjenesteproduksjon og stopp i omstillingsprosjekter gjør at kommunene i Innlandet og Norge nå står ovenfor enorme økonomiske utfordringer.

Innlandet Arbeiderparti understreker at den økonomiske situasjonen til kommunene var krevende selv før korona-krisa og det er en realitet at vi må omstille i offentlig sektor når offentlige inntekter går ned. Regjeringen og stortingsflertallet har nå vedtatt det dårligste budsjettet på 15 år når det gjelder kommuneøkonomi. I tillegg har de de siste årene stadig gitt kommunene nye oppgaver uten fullfinansiering, og toppet dette ved å frata kommunene handlingsrommet til å sikre en forsvarlig økonomi gjennom eiendomsskatten.

Innlandet Arbeiderparti mener at omstillingen som denne regjeringen legger opp til ikke er bærekraftig. Vi er særdeles skuffet over at regjeringen ikke gir noen garanti for å dekke kostnader og reduserte inntekter i forbindelse med korona.

For Innlandet Arbeiderparti er det viktig å løfte kommunene slik at de blir sterke samfunnsutviklere. Å sultefore kommunene gir ikke den omstillingen Norge trenger. Vi bor alle i en kommune og det er her vi først og fremst møter de offentlige tjenestene. Kommunen har ansvar for hver og en av oss fra før vi blir født til vi går bort, og er også viktige samfunnsutviklere. Boligpolitikk, klima og miljø og samferdsel er sentrale oppgaver, som det knytter seg voksende forventninger til i befolkningen. Mange kommuner i Innlandet har mye fritidsbebyggelse, det gir aktivitet og inntekter - men samtidig er presset på de kommunale tjenester varierende gjennom året som en følge av dette. Rammeoverføringene må gjennomgås for å fange opp særskilte behov disse kommunene har.

De aller svakeste i samfunnet vårt skal få god og riktig hjelp, det har alltid vært Arbeiderpartiets politikk. Gjennom innføringen av siste del av samhandlingsreformen med økt ansvar for rus og psykiatri, har kostnadene til kommunene eksplodert. Dette truer den kommunale velferden. Kommunene i Innlandet har et økt press på yngreomsorg (mennesker under 67 år som trenger omfattende støtte og hjelp). Denne forskyvningen av ansvar fra spesialisthelsetjenesten til kommunene svekker kommunens handlingsrom i stor grad. Det er også svært utfordrende at mennesker over 67 år som har sterke hjelpebehov (psykiatri, utviklingshemmede) kun finansieres av kommunen uten noen form for statlig kompensasjon. Utviklingen av kommunens kostnader knyttet til svekkelse av refusjonsordningen for tilrettelagte tjenester, og behovet for å få en revidert modell for fastlegeordningen med fullfinansiering fra staten, er noen av flere eksempler på at kommunenes utfordringer knyttet til helse og omsorg er svært utfordrende og krevende.

Innlandet Arbeiderparti opplever at velferdsstaten svekkes gjennom at regjeringen fratar kommunene sitt handlingsrom. Kommunene må bli gitt et handlingsrom som er realistisk, dette kan bare skje ved at de statlige overføringene økes eller ved at kommunene gis virkemidler til å påvirke egne inntekter.

Innlandet Arbeiderparti vil:

- at det gis en garanti for at kommunene får dekket reduserte inntekter og økte utgifter i forbindelse med korona.
- styrke kommuneøkonomien slik at kommunen blir gode samfunnsutviklere.
- at oppgaver og lovforslag som påvirker en kommunes drift fullfinansieres (Eks: pedagognorm).
- vurdere om siste del av samhandlingsreformen er bærekraftig. Ansvar mellom kommunen og spesialisthelsetjenesten er slik det er nå, er ikke forsvarlig.
- gjeninnføre kommunens frihet til å skrive ut eiendomsskatt opp til 7 promille.
- se på løsninger som gir kommuner med stor grad av fritidsbebyggelse større kompensasjon i statlige overføringer. Koronakrisa viser nødvendigheten av dette.
- kommunene må få kompensert at brannvesenet har fått utvidet ansvar ved at de ofte er første nødetat på plass ved ulykker.
- fjerne dagens aldersbegrensning på 67 år for å kunne søke refusjon for særlig ressurskrevende brukere i kommunene.

3. Trygghet for gode helsetilbud

Ivaretar årsmøteforslag nr. 43, 44, 46, 47, 50, 51, 54, 55, 56, 57, 58, 62, 63, 65 og 67

For Innlandet Arbeiderparti er det viktig at alle sikres gode helse- og omsorgstjenester, uavhengig av bosted og økonomi. Nærhet til gode helsetilbud er viktig, Samtidig må de mest spesialiserte tjenestene og det som tjener pasientene best samles.

Nytt hovedsykehus ved Mjøsbrua – geografisk balanse i øvrig sykehusstruktur

Innlandet Arbeiderparti har høye ambisjoner for framtidens helsetilbud, og gjentar viktigheten av å få på plass et nytt hovedsykehus ved Mjøsbrua. Hvordan sykehusstrukturen ellers skal være, tar ikke Innlandet Arbeiderparti stiling til nå, men det er viktig at tilbudet oppleves geografisk balansert.

Lokalemedisinske sentre og gode prehospitale tjenester er svært viktig i vårt store fylke. Rask responstid og hva som tilbys når ambulansepersonellet er på plass, er svært viktig for trygghet og god behandling. I tillegg til luftambulansen på Dombås, må det komme på plass en luftambulanse så raskt som mulig etter at framtidig struktur for spesialisthelsetjenesten i Innlandet er avklart, for å styrke beredskapen i de områdene av Innlandet der responstiden nå er for lang. Lokaliseringen for luftambulansen må bli en del av denne prosessen.

Skatteuttak som går på helse løs

Våre helse- og omsorgstjenester betaler en høy pris for Solberg-regjeringens enorme skatteuttak til de rikeste. Samtidig som markedskreftene og dets tankesett får stadig større plass. Våre sykehus er sulteforet siden regjeringa overtok i 2014, noe som hver dag sliter hardt på de ansatte, som forsøker sikre best mulig behandling - trygghet og gode, helhetlige helsetilbud til pasientene. Kommunene er under sterkt press og må stadig gjennomfører kutt i tjenestetilbudet som er svært uheldig. All form for virkelighetsbeskrivelse blir brysk avvist fra en regjering med mindre og mindre oppslutning hos folk. Svaret er bare at det må prioriteres bedre og ansatte må løpe fortere.

Innlandet Arbeiderparti mener kombinasjonen altfor dårlig økonomi og et styringssystem for sykehusene som det er all grunn til å rette et kritisk søkelys på, er bekymringsfull. At den ellers gode fastlegeordningen også er i krise mange steder, uten at regjeringen stiller nok opp overfor kommunene med tiltak, gjør ikke situasjonen bedre. Ulike tilskuddsordninger overfor kommunene på andre kommunale ansvarsområder svekkes også. Arbeiderpartiets alternative prioriteringer er gang på gang blitt nedstemt.

Mer demokratisk styring med spesialisthelsetjenesten

Stoltenberg-1-regjeringen fikk på plass den statlige foretaksmodellen, for å minske forskjellene i helsetilbud. Før var det store forskjeller i ventetid for behandling av samme lidelse i forskjellige fylker. Det var også store geografiske variasjoner i medisinsk praksis innenfor enkelte fagområder. Innlandet Arbeiderparti mener staten fortsatt best kan ta ansvar for våre sykehus og andre tilbud på dette nivå, men hele styringsstrukturen må gjennomgås og endres der det trengs.

Den fylkeskommunale regioninndelingen som stortingsflertallet har tvunget gjennom, representerer ikke noe godt alternativ for eierskap til og drift av spesialisthelsetjenesten, heller ikke etablering av direktorater. Innlandet Arbeiderparti vil ta en aktiv rolle for å få på plass en mer demokratisk styrt modell, og for at samhandlingen med og innflytelsen fra kommunene skal bli vesentlig bedre. Regjeringens helsefellesskap frykter vi bare blir en «møtereform» uten endringer i strukturer og kommunal påvirkning.

I dag preges foretaksmodellen av mange år med høyrepolitikk. Styrene, som staten oppnevner, fylles nå av økonomer og folk fra næringslivet, fordi det er en Høyre-regjering som styrer. Det er en sterk frustrasjon som meldes nå fra fagfolk i helsetjenesten knyttet til målstyringssystemer og markedsstyring i helseforetakene. Bruken av innsatsstyrt finansiering er økt, og har bidratt til prioriteringer som skaper reaksjoner. Arbeiderpartiet har gått mot innsatsstyrt finansiering i psykiatri, rus og fødetilbudet. På flere områder har regjeringen lagt til rette for økt bruk av kommersielle tilbydere. Blant annet bidrar «Fritt behandlingsvalg» til å bygge opp en kommersiell helsesektor, på bekostning av de offentlige sykehusene.

Heltidsarbeid som hovedregel

Helse- og omsorgstilbudene, om det er på statlig eller kommunalt nivå, er helt avhengig av god rekruttering og kompetanse. Da må vi også kunne tilby stillingsstørrelser og arbeidsinnhold som er til å leve med. For å nå målet om flere hele stillinger må det utvikles en heltidskultur. Heltid må være hovedregelen og det må tilrettelegges godt for at personellet kan styrke sin kompetanse. Samtidig må de ansatte brukes mest mulig riktig. Nedtaket av støttepersonell er gått for langt. Disse har en nøkkelfunksjon for at helsepersonell skal kunne fokusere på pasientbehandling.

Skal det lokale helsetilbudet opprettholdes, må fastlegeordningen styrkes, arbeidsbelastningen må reduseres, tiltak må iverksettes for å øke rekrutteringen til yrket og de som ønsker det må få muligheten til kompetansetiltak. Staten må bidra langt sterkere til å

sikre fastlegeordningen, slik Arbeiderpartiet i sine alternative budsjett og ellers har foreslått i Stortinget.

Det kan være mange grunner til at ungdom ikke ber om penger hjemme til egenandel ved legebesøk. Økonomi må ikke bli et hinder for at ungdom oppsøker fastlege og legevakt. Innlandet Arbeiderparti vil støtte en egenandelsreform for ungdom, der ungdom til og med 18 år skal slippe å betale egenandel ved konsultasjon hos fastlegen og legevakt.

Innlandet Arbeiderparti vil:

- Sikre at det etableres et nytt hovedsykehus for Innlandet, med forutsatt plassering ved Mjøsbrua. Hele Innlandet må samtidig sikres nærhet til gode desentraliserte helsetilbud og prehospitale tjenester med akseptabel responstid. En helikopterbase må etableres så snart det er mulig.
- Ha en full gjennomgang av foretaksmodellen i spesialisthelsetjenesten, hvordan den kan forbedres vesentlig eller om nødvendig erstattes av et annet styringssystem - for å sikre økt demokratisk innflytelse.
- At alle som ønsker hele stillinger skal få det, og sørge for økt fokus på kompetanseheving.
- At staten, sammen med kommunene, må aktivt bidra til å sikre en god fastlegeordning i bygd og by.
- At ungdom til og med 18 år må slippe å betale egenandel ved konsultasjon hos fastlegen og legevakt
- Jobbe aktivt for etablering av en desentral medisinerutdanning i regi av NTNU på Campus Gjøvik

4. Innlandets gull er Norges muligheter

Norge må føre en næringspolitikk som tar hele landet i bruk. Innlandet er rikt på det Norge trenger mer av i framtida – skog, landbruk, teknologi, reiseliv, kultur og mest av alt: Folk som brenner for å utvikle egne lokalsamfunn. Da må fellesskapet sørge for trygge velferdstjenester som gjør det mulig for unge og gamle å bli boende i bygd og si. Kommunene har en svært sentral rolle i velferdsstaten. Gjennom koronakrisen har kommunene vist seg fra sin sterkeste side der fellesskapet har vært avgjørende for å håndtere situasjonen. Når landet skal bygges opp igjen, må kommuneøkonomien styrkes framover. Nå er det ikke tida for kutte i skoler eller innenfor forebyggende helsetjenester. Innlandets utvikling har betydning for hele Norge. Ikke bare har det stor verdi at vi bor, lever og jobber i hele landet. Innlandet har også næringer som er viktige for å løse de utfordringene vi står overfor som land. Innlandet er et Norge i miniatyr. Ved å satse på Innlandet kan vi legge til rette for gode liv og arbeidsplasser i bygd og by i hele landet. En satsing som bygger på verdiene som ligger her: i skogen, i jorda, i reiselivet, i kulturen og i folk. Da kan vi utvikle det som gir arbeidsplasser i dag, og det som kan gi nye jobber til de som kommer etter oss.

Grønne arbeidsplasser og bioøkonomi handler om å tjene penger på alt som gror - på en bærekraftig måte. Ifølge SINTEF kan Innlandet alene skape 25.000 nye grønne arbeidsplasser og årlig bidra med 20 milliarder kroner i økt verdiskaping. Innlandsutvalgets rapport fra oktober 2015 om næringsutvikling i Innlandet må opp av skuffen og bidra til at Innlandet kan bli en sentral region i det grønne skiftet.

Innlandet Arbeiderparti vil føre en nærings- og distriktpolitikk som legger til rette for å skape og å dele. På den ene siden: En sterk satsing på kunnskap og næringsliv, med en aktiv stat og gode statlige ordninger for innovasjon og arbeidsplasser der naturressursene finnes. På den andre siden: En sterk velferdsstat som er der når du trenger den. Folk må føle trygghet. Trygghet for gode oppvekstvilkår, et godt helsetilbud, god beredskap, trygge veier og at de kan koble seg til resten av verden med et raskt bredbånd. De unge må kunne utdanne seg til

det de ønsker uten å flytte til byene, og de må ha mulighet til å skaffe seg bolig med utgangspunkt i egen lønn.

Skal vi øke verdiskapninga og sysselsettinga i distriktene basert på lokal tilgang på råstoff og regionale fortrinn, må vi styrke statlige virkemidler i regional- og distriktpolitikken. For å utløse økning i private investeringer i næringsbygg må tilgangen på statlig risikokapital og toppfinansiering styrkes.

Ny næring og nye arbeidsplasser krever også langsiktige investeringer. Rammebetingelsene for næringene må være forutsigbare og stabile. Vår kompetanse fra fiskeri og maritim var en forutsetning for den store kompetente leverandørindustrien vi har innen olje og gass. Nå utvikles denne kompetansen og teknologien videre innen fiskeoppdrett og fornybar energiproduksjon. Vi skal ha sluttdato for utslipp, ikke for en næring som sitter med kunnskap og erfaringer som verden trenger.

De norske kraftressursene er en del av vårt arvesølv, som vi må bevare under norsk kontroll og i norske hender. Innlandet Arbeiderparti er imot salg av kraftressursene til private og/eller utenlandske aktører.

Den gode klimapolitikken bidrar til lavere utslipp og flere jobber samtidig. Dette er Arbeiderpartiets politikk.

Skal vi klare å få ned klimagassutslipp må politikken, næringslivet og industrien spille på lag. Regjeringen opphevet fritaket på CO₂-avgift på naturgass og gasser. Dette er dårlig klimapolitikk og dårlig næringspolitikk. Innlandet Arbeiderparti sier nei til regjeringens forslag om CO₂-avgift

Innlandet Arbeiderparti vil:

- Legge til rette for nye arbeidsplasser i bioøkonomien, blant annet ved innføre risikoavlastning for ny industribygging og forskning på feltet inspirert av kontantrefusjonsordningen.
- Jobbe for et nasjonalt bioøkonomisenter i Innlandet med tilknytning til fagmiljøene i NCE Heidner Biocluster og Norwegian Wood Cluster.
- Arbeide for økt innenlands videreforedling av norske naturressurser og styrke statens rolle i å hjelpe fram ny klimavennlig teknologi, produksjon og fornybar energiproduksjon.
- Bruke ENOVA som et tydeligere virkemiddel for arbeidsplasser og næringsutvikling i Norge ved å gjøre klimavennlig bruk av biomasse til en del av ansvaret
- Arbeide for et nasjonalt anlegg for gjenvinning av tre i tilknytning til eksisterende trebasert industri.
- Sikre finansiering av tjenester nært folk, gjennom en bedre kommuneøkonomi, en bedre sykehusøkonomi og finansiering av nye oppgaver kommunene får fra staten.
- Gjøre det enklere for flere å skaffe egen bolig ved å bruke Husbanken aktivt for å legge til rette for boligetablering i distriktene og med ordninger som reduserer risikoen ved boligbygging i distriktene.
- Gjøre bredbånd tilgjengelig i hele Innlandet. Dette prioriterer vi penger til i våre alternative budsjetter.
- Gi mer penger til flom- og rassikring, som vil bli stadig viktigere på grunn av hyppigere ekstremvær.
- Satse på kvalitet i yrkesfagene, og sammen med partene innføre en læreplassgaranti for alle kvalifiserte søkere med ungdomsrett, slik at flere ungdommer får fullført utdanningen sin og kan bidra i arbeidslivet.
- Sørge for et desentralisert utdanningstilbud, gjennom å styrke Høgskolen i Innlandet med flere studieplasser og forskerstillinger (PHD) og gi utdanningsinstitusjonene en klar bestilling om å tilby utdanning der folk bor.
- Ansette flere politifolk i Innlandet. Politiforliket som skulle gi en styrking på de gjenværende lensmannskontorene, har i stedet blitt høreregjeringens kuttreform, og mange steder har innbyggernes tilgang til polititjenester blitt så svekket at det svekker folks trygghet. Dette skal vi snu.

- Opprette et større nasjonalt industrifond som formidler lånekapital og risikokapital for industri og større industrietableringer.
- Arbeide for å få på plass regionale såkornfond og risikokapital som kan stimulere til nye næringssatsinger i hele Innlandet.

5. Kursendring i jordbruket – mer jord i bruk

Norge trenger en ny og bedre retning for jordbrukspolitikken. Endringer i verdenspolitiske maktforhold og klima betyr mer usikkerhet. Derfor må samfunnsoppdraget til jordbrukspolitikken være i sentrum for styringen av norsk jordbruk. For befolkningens sikkerhet og helse er tilgang til nok, naturlig og trygg mat helt avgjørende.

Jordbrukspolitikken må gi økt sjølforsyning med produksjonen av mat og fôr på jord i Norge, framfor økt import og produksjonsmåter basert på importert kraftfôr. Coronasituasjonen viser at vi trenger flere arbeidsfolk med realkunnskap om jord, dyr og planter. Dersom beredskapen og tryggheten for mat skal være reell, må matproduksjonen også kunne utføres av folk som bor innenlands. Gjennom et organisert arbeidsliv må betalinga for arbeid i sektoren bedres.

Norsk matforsyning baseres på stadig mindre bruk av jord i Norge, og mer bruk av jord i utlandet i form av økende import av mat og fôr til folk og husdyr. Sjølforsyninga svekkes. Nedgangen i gardsbruk får også store konsekvenser for lokalsamfunn med fallende sysselsetting, verdiskaping og bosetting. Produksjonsvolum løsrives fra gardens ressursgrunnlag og fører til en utvikling som er i strid med de jordbrukspolitiske målsetningene som er vedtatt av Stortinget. Dagens jordbrukspolitiske virkemidler med tilskudd til store volum, billig kraftfôr og statlig støtte til kapasitetsøkning i nye storfjøs, gir sentralisering, ubalanse, gjeldsvekst, fallende sjølforsyning og for dårlige inntektsvilkår for jordbruksarbeid. Dette er heller ikke bærekraftig i et klimaperspektiv. Store transportavstander fra gård til jord og redusert utnytting av utmarksbeite er negativt for co2-regnskapet.

Innlandet Arbeiderparti vil ha en kursendring i norsk jordbruk. Vi trenger flere aktive gårdsbruk og matprodusenter – ikke færre. Arealbruken i Norge må opp. Det må bli mer lønnsomt å arbeide med jord i Norge, enten det er korndyrking, frukt, grønnsaker og gras. Samtidig må det bli mindre lønnsomt å føre husdyra med importert kraftfôr.

For å øke sjølforsyninga og samtidig redusere overproduksjonen, må verdien av norske jordbruksarealer økes gjennom at kornpris og kraftfôrpris gradvis økes. Stordriftsfordeler må realiseres i markedet, ikke av tilskuddssystemet. For å dempe overproduksjonspresset og for å ivareta samfunnsoppdraget til jordbruket, er det avgjørende at det innføres tak på hvor mye tilskudd enkeltbruk kan motta.

Tilskuddssystemet i norsk jordbruk må endres slik at resultatet blir økt og bedre bruk av jord på inn og utmark. Volumbaserte tilskudd må reduseres, mens tilskudd som vektlegger produksjonsmåte, god agromi og økt sjølforsyning må økes. Tilskuddene må bygge opp under jordbrukets samfunnsoppdrag.

Med mål om økt sjølforsyning må det bli bedre utnyttelse av fjell- og utmarksbeite. Da må rovdyrforliket følges opp ved å innføre tydeligere retningslinjer for rovdyrforvaltningen. Mange kommuner i beiteprioriterte områder opplever i dag en "vente og se" holdning før det gis fellingstillatelse. I beiteprioriterte områder bør det være stående fellingstillatelse slik at potensielle skadevoldere kan tas ut raskt. For å styrke lokal sjølråderett bør rovviltnemdenes myndighet til å fatte vedtak om uttak av alle rovviltarter må utvides til å gjelde fra 1. mai -15. Februar i stedet for 1. juni – 15. februar

Innlandet Arbeiderparti vil ha en rettferdig fordeling av verdiene som skapes i jordbruket og verdikjeden for mat. Ved å trygge og videreutvikle samvirkemodellen, sørge for god fordeling i jordbruksoppkjørene og løse opp i problemene med de store dagligvarekjedenes makt over distribusjonen, skal folk på traktoren og industrigulvet få økte inntekter og sin rettmessige del av verdiskapinga.

Innlandet Arbeiderparti vil:

- At selvforsyningsgraden, korrigert for import av fôr, for norske jordbruksmatvarer skal økes til 50 % innen utløpet av 2026
- Vri jordbruksstøtte fra volum, over til produksjonsmåte. Mer tilskudd til bruk av utmarksbeite og investering i og bruk av jord, som nydyrking, grøfting, gjerdehold, karbonbinding, kalking, vanning og vekstskifte.
- Benytte handlingsrommet i importvernet slik at markedsinntektene i produksjonen av matvarer får bedre tollbeskyttelse og står bedre i samsvar med det norske kostnads- og inntektsnivået.
- Gradvis øke korn- og kraftfôrprisen for å øke verdien på norske arealer for slik å øke sjølforsyninga og redusere overproduksjonspresset
- Sørge for at en større del av verdiskapninga i verdikjeden for mat blir fordelt til produsentene gjennom samvirke, jordbruksforhandlingene og å løse opp i problemene med maktkonsentrasjon gjennom distribusjonsleddet.
- Ha strengere regulering av produksjonsvolum, blant anna gjennom tydeligere krav til spredeareal, kvoter, investeringsstøtte og støtte til driftsmåter som sikrer mer bruk av jord i Norge og mindre fôrimport
- Utnytte fjell- og utmarksbeite bedre og lage en seterpakke med støtte til fornyelse av melkebruk der setring blir en del av drifta
- At melk, norsk frukt og grønnsaker så langt det er mulig skaffe, blir en del av et gratis og enkelt skolemåltid for alle elever
- Innføre tak for hvor mye hvert bruk samlet kan motta i støtte
- Innføre fraktstøtte av korn for å utjevne kostnadsforskjellene i avstand fra åker til mottaksanlegg, og satsing på investeringsstøtte for mindre kornbruk med oppdatering av infrastrukturen på gården for tørking og lagring av korn.
- Forbedre virkemidler i rovviltforvaltningen for å få økt bruk av utmarksbeite. Tillate bruk av løse hunder til å spore rovdyr i forbindelse med både trening og felling av rovvilt. Åpne for bruk av snøskuter til lokalisering og utkjøring av mannskap, og gi mulighet til skadefelling av jerv på sporsnø.
- Alle tilgjengelige ulver som blir radiomerket skal gentestes av en godkjent nøytral institusjon. Dette for å unngå mistillit mellom lokalbefolkning og offentlige testorgan.
- Forsterke tollmyndighetenes kontroller på grensen for å unngå smugling av mat
- At enkeltbønder tilbys overgangsordninger i en omleggingsfase av politikken
- Ha strengere nasjonale føringer på jordvern knytta til dyrka mark.
- "Redusere inntektsgapet mellom de som jobber i jordbruket og andre i samfunnet"